Zakboek
ziektegerelateerde
ondervoeding
bij volwassenen

Zakboek ziektegerelateerde ondervoeding bij volwassenen

Onder redactie van:

G.A.E.G. van Asseldonk BSc

J.J. van Duinen MSc

M. Former-Boon

R. van Nuland

Allen tevens redacteur van het *Informatorium voor Voeding en Diëtetiek*

Bohn Stafleu van Loghum

Houten 2007

© Bohn Stafleu van Loghum, 2007

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 jo het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een betrouwbare uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuistheden die eventueel in deze uitgave voorkomen.

ISBN 978 90 313 5130 5

NUR 893

Ontwerp omslag: TEFF (www.teff.nl)

Ontwerp en opmaak binnenwerk: Studio Bassa, Culemborg

Bohn Stafleu van Loghum

Het Spoor 2

Postbus 246

3990 GA Houten

www.bsl.nl

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Ondervoeding	8
	1.1 Begrippen	8
	1.2 Vormen van ondervoeding	12
	1.3 Oorzaken van ondervoeding	14
	1.4 Gevolgen van ondervoeding	14
2	Voedingstoestand bepalen	16
	2.1 Klinische blik	18
	2.2 Meten en beoordelen van inname en verliezen	18
	2.3 Meten en beoordelen van de lichaamssamenstelling	20
	2.5 Meten en beoordelen van functionele parameters	36
	2.4 Meten en beoordelen van energieverbruik	36
	2.6 Meten en beoordelen van biochemische parameters	38
	2.7 Multidisciplinaire bespreking van de resultaten	41
3	Screenen op ondervoeding	42
	3.1 Twee screeningsinstrumenten	44
4	Voedingsbehoefte	52
	4.1 Energie	52
	4.2 Eiwitten	56
	4.3 Vetten	58
	4.4 Koolhydraten	58
	4.5 Vitaminen	60
	4.6 Mineralen en sporelementen	62
	4.7 Vocht	64

5	Voedingstherapie	66
5.1	Keuze van voedingstherapie	66
5.2	Orale voedingstherapie	68
5.3	Sondevoeding	72
5.4	Parenterale voeding	88
6	Evaluatie van de voedingstherapie	98
6.1	Veranderingen in de lichaamssamenstelling	98
6.2	Effect van sondevoeding en parenterale voeding	100
	Internetsites	102
	Bronnen	103
	Personalia	106
	Trefwoorden	107

Voorwoord

Ziektegerelateerde ondervoeding staat sterk in de belangstelling. Ondervoeding heeft nadelige effecten op het herstel van een ziekte, na een operatie en het verhoogt de kans op complicaties en overlijden.

Door een multidisciplinaire samenwerking in de zorg en vroegtijdige screening kan (dreigende) ondervoeding zoveel mogelijk worden voorkomen. Het screenen op ondervoeding is om die reden in 2007 toegevoegd aan de basisset van prestatie-indicatoren voor Nederlandse ziekenhuizen. Ondervoeding is ook onderwerp van landelijke zorgverbeterprogramma's van het ministerie van VWS: Eten en Drinken is een verbetertraject van Zorg voor Beter. Vroege herkenning en behandeling van ondervoeding in Nederlandse ziekenhuizen is een project van Sneller Beter.¹

Het *Informatorium voor Voeding en Diëtetiek* biedt uitgebreide informatie over ondervoeding, van het bepalen van de voedingstoestand tot het instellen en evalueren van de voedingstherapie. De redactie heeft deze informatie gebundeld en op een aantal onderdelen aangevuld met andere bronnen. Zo ontstond het *Zakboek ziektegerelateerde ondervoeding bij volwassenen*, een praktisch instrument voor de dagelijkse zorg. Het zakboek is bedoeld voor (huis)artsen, diëtisten, verpleegkundigen, nurse practitioners, praktijkassistenten en andere disciplines in ziekenhuizen, verpleeg- en verzorgingshuizen, en in de eerstelijnsgezondheidszorg.

De redactie